

Szegedi tanúk vallomása az Emke-pörben.

(Saját tudósítónktól.) A budapesti törvényszék szombaton reggel negyedtíz órakor folytatta az Emke fővárosi választmányának bűnpörét. A szombati tárgyalás javasrészét szegedi tanúk kihallgatása foglalta le. Elsőnek dr. Mező Béla orvos tanút hallgatták ki, aki elmondta, hogy Toldi dr. fölkérte őt állandó helyettesítésre.

Elnök: Kapott ezért valamit?

— Havonta 100 koronát. Nagy Márk igazgató utalta ki.

— Milyen jogcímen? Ez iránt nem érdeklődött?

— Nem.

A következő tanu Scossa Dezső királyi tanfelügyelő, a Dmke alelnöke volt, aki a következő nyilatkozatot tette:

— Kötelességem bejelenteni, hogy egy rágalmozási pöröm folyik Gallovicssal, mert levelet írtam Andreicsnak, amelyben tudattam vele, hogy Gallovics egy alkalommal le volt tartóztatva.

Elnök: Mit tud Gallovicsné 5200 koronájáról?

— Ugy tudom, hogy valami előlegezésről van szó, egy 800 koronás tétel pedig lakbérre vonatkozik. A szegedi központ eleinte kifogásokat tett a kifizetés ellen, mert azt hitte, hogy a Dmke terhére megy a dolog és csak később értesültünk, hogy az Emke fizette ki.

— Milyen minőségben van ön a Dmkénél?

— Ügyvezető-alelnöke vagyok.

— Van-e arról tudomása, hogy akár Gallovics, akár Gallovicsné előlegezett volna bármilyen pénzt?

— Én csak a budapesti osztály jelentéseit ismerem.

— Teljesítettek-e ők akármilyen fizetést?

— Kérem, erre a számadások majd megfelelnek, azonban van itt egy igazgatósági ülésről szóló jegyzőkönyv, amelyben az 1913. esztendő félévi számadásai foglaltatnak. Ebben a tagdíjak és adományok után előfordul egy tétel Gallovics 2776 koronás előlegezéséről. Ami az előlegezést illeti, nem tudom miről lehetett szó, miután a budapesti Dmkénél kulturális célra egyetlen fillért sem fordítottak, sőt a törzsvagyoni is fölemésztették.

Felolvassa az igazgatósági jegyzőkönyvet, amelyben ez a passzus van: „Igen feltűnő és merész játék az előlegezés. Miért fizetett ki Gallovich előleget? Azért, hogy magának fiakkert, lakást, költözködést, fűtést ilyen módon számoljon el. Feltűnő, hogy az előlegezett összegek a havi számadások végén voltak előterjesztve és ezek az összegek mindig pontosan a hiányt fedezték.”

Elnök: Ujra kérdem, adott-e pénzt Gallovics?

— Kérem, a mi számadónk megcsinálta a számfejtéseket és ennek a jelentését Becsey jogtanácsosunk egy javaslatban terjesztette az igazgatóság elé. A javaslat elején elmondja, hogy akkor, amikor a számadásokra vonatkozó vizsgálatot megindították, Gallovics levélben tiltakozott, hogy róla és nélküle tárgyalnak. A jogtanácsos szerint súlyos szabálytalanságok fordultak elő, amit nem lehet úgy elintézni, hogy a Gallovics által követelt összegeket egyszerűen visszautasítsák. Az első pont, hogy a budapesti osztály megalakulása után azonnal gyűjtést kezdett, pedig az alapszabályok még nem voltak jóváhagyva. Ez ellen a központ felszólalt, de Gallovics folytatta a gyűjtést. A második pont szerint 1914-ben az alapítványokból 200 korona eltűnt. Jóllehet Gallovicsnak 5000 korona fizetése és 1600 korona lakbéré volt, még külön is megfizette pesti lakását. Szolgatartásért 70 koronát kapott, de szolgálja nem volt. A harma-

dik pont szerint mint főtitkár utiköltséget számított föl Debrecenbe, Cirkvenicára és Szegedre, még pedig több száz koronát, holott e helyekre nem hívták s így fölösleges kiadással terhelte meg az egyesületet. Ezeket az összegeket be sem mutatta a központnak, csak kiuntaltatta magának. A negyedik pont szerint Gallovicsnének 600 koronát utaltatott ki. Az ötödik pont szerint a budapesti osztályból eltűntek dolgok, a melyek leltározva voltak. Eltűnt egy írógép. Gallovics egy faliórát vett magához és hat darab bőrszöveget vitetett szegedi lakására, miről csak egy félév múlva tett jelentést a központnak, mikor már követelték tőle. A hatodik pont szerint, amíg szabadságot kapott több hónapra betegség címén, addig egy hasonló működési körű egyesületnél vállalt állást. A hetedik pont szerint 88.000 korona alapítványt átjásztott a Demke vagyonáról az Emkére. Mindezek alapján javasolja a jogtanácsos, hogy Gallovics számadását ne fogadják el és indítsanak vizsgálatot ellene. Az igazgatósági ülés ilyen értelemben határozott.

Elnök: Volt-e előlegezett összeg?

— Kérem, én felolvastam.

— Abból nem tűnik ki.

— Itt a főszámvevőnk, Zsiros Mihály, ő majd jobban elmondja.

— Van-e tudomása arról, hogy a Demke gyűlésére leküldtek az Emke érdekeinek megvédésére egy háromtagú bizottságot, Gallovicsot, Csetét és Súlyom-Feketét? Minnek küldték ki ezt a bizottságot?

— Azért mentek le Szegedre, hogy Gallovics kérvényét nyugdíjazása iránt, a mely szerint négyezer koronát kapott volna, szorgalmazzák.

— Tud-e arról, hogy a Demke írógép-költségét az Emkével fizettették meg?

— Nem tudok.

Csukási védő: Igaz-e, hogy azokat a dolgokat, melyek Gallovicsról szólnak, Andreicsnak csak 1915 végén jelentették a központból?

— A budapesti osztály agresszíve viselkedett és több ízben volt levélváltás, de Andreics a hét pontból csak 1915 nyarán tudott.

A tanu kihallgatása során Gallovics rendkívül izgatott volt és az elnök több ízben csillapította.

Ezután Zsiros Mihály főszámvevő kihallgatása következett.

Elnök: Van-e tudomása Gallovics előlegezéséről?

— Gallovics azt mondta, hogy addig előlegezi a budapesti osztály költségeit, amíg a jóváhagyás meg nem jön. A bevételek nem voltak szabályozva, s amikorra megérkezett a jóváhagyás, kértük a számadást. Ekkor kitűnt, hogy Gallovich semmiféle összeget nem előlegezhetett, mert a költségek nem is voltak bevezetve. A tulkiadások során az alapítványi tőkéből 800 koronát is felhasználta, noha a pesti fiók megalakulása még nem volt jóváhagyva, így tehát nem volt szükség, hogy egy nem működő egyesületnek előlegezzenek.

Ezután a bíróság dr. Becsey Károlyt, a Demke ügyészét hallgatta ki. Becsey előadta, hogy szerinte se lett volna szabad a befolyt pénzeket felhasználni, mert a budapesti osztály felállítása nem volt jóváhagyva. Ezzel szemben még az alapítványi pénzekhez is hozzányultak.

Gallovich: Igaz-e, hogy engem a vizsgálat rehabilitált?

Becsey: Tisztázódott a helyzet.

Előadta még Becsey, hogy a vizsgálat után ő csinálta a vádpontokat, amikor Gallovichot állásától felfüggesztették.

Elnök: Gallovich most fel van függesztve?

— Igen.

Beregszászi Nagy Lászlót, a Demke központi főszámvivőjét hallgatták ki ezután, aki azt mondotta, hogy Molnár István tud csak felvilágosítást adni a számolócédulákra vonatkozólag, mert ezt az ügyet ő intézte. Molnár azt vallotta, hogy tudomása szerint a Vöröskeresztel nem volt megállapodás a számolócédulákra feladott hirdetések jóvedelmére nézve. Dr. Bischitz Béla lényegtelen vallomása után Serbán János miniszteri osztálytanácsost hallgatta ki a bíróság. Serbán a Vöröskereszt megbízásából folytatta a vizsgálatot; átnézte az elszámolást. Megállapította, hogy tízmillió számolócédulára vettek fel hirdetést. Ebből körülbelül 200.000 korona folyhatott be, de a Vöröskereszt egy fillért sem látott. Sándor József a vizsgálat során úgy viselkedett vele szemben, hogy kénytelen volt tanu őt a vendégjogra figyelmeztetni. Azt mondta Serbán román érzelmű, ezért ellensége az Emkének. Mivel az elszámolás nem történt meg, a Vöröskereszt megtette a feljelentést.

Cseh András és Simon Pálné kihallgatása után az elnök hétfőre halasztotta a tárgyalás folytatását.

Hadi érettségi.

(Saját tudósítónktól.) Az a humánus és modern szellem, amely gyakorlati irányu kultuszminiszterünk, dr. Jankovich Béla eddig kiadott valamennyi tanügyi rendeletét jellemzi, sok ezer magyar ifjút juttatott az ugynevezett hadi tanfolyam által érettségi bizonyítványhoz. A nemzet hadbavonult fiainak tulnyomóan nagy részét és azok hozzátartozóit úgy sem tudja a nemzet azokért a rettenetes áldozatokért kárpótolni, amelyeket a nagy idők megkövetelnek tőlük. A miniszter humánus gondolkodása és eljárása által legalább a hadsereg legifjabb intelligens tagjai jutottak némi kárpótláshoz. És ez jól is van így. Az egyes családokban is, bár mind egyformán drágák a gyermekek, rendesen a legkisebbeket szokták kényeztetni és becézni. Ezt tette a hadi tanfolyam rendezésével és ennek befejezte után tartott érettségi vizsgálat a magyar diákság alkotmány szerinti atyja: a kultuszminiszter. Áldás legyen e nemes cselekedeten és áldás mindazokon, akik e nemes cselekedet végrehajtói, a tanárokon és akik e nemes cselekedet részesei, a magyar hadi diákokon!

Most leérettségizett katonadiákjainknak egy nagy részét egyenesen a lövészárkból, vagy rettenetes és véres harcokból hozta a miniszteri rendelet nem rég elhagyott alma matereik falai közé, hogy a magyar kultúra e félbemaradt tanulói kiegészíthessék és betetőzhessék megszakított tanulmányukat.

E munka elvégzésére nem sok idő, mindössze kerek egy hónap, állott a tanárok és tanulók rendelkezésére. Épen csak annyi idő, hogy minden egyes tudományágnak legalább a kívánatos lényegével is-